

PREDGOVOR

Veliki jubilej akademika Miroslava Šicela – osamdeset godina života i više od šezdeset godina plodna znanstvenog rada – prigoda je za okupljanje njegovih učenika, nasljedovatelja, znanstvenih sumišljenika, kolega i prijatelja. Taj susret nije samo izraz poštovanja prema čovjeku koji je čitav svoj radni vijek ugradio u hrvatsku književnost i književnu historiografiju; to je i povod za nastavak davno započetih razgovora i diskusija, mogućnost da se progovori o biblioteci knjiga koje je napisao, o nizu pitanja koje je otvorio i o rješenjima koje je ponudio.

Bibliografija Šicelovih radova pokazuje da se naš slavljениk prvi put javio u književnosti 1944. godine u “Hrvatskoj mladosti” člankom *Čitajući Kovačića*. Od tada do danas napisao je dvadesetak knjiga i antologija, više od dvije stotine znanstvenih i stručnih radova te za tisak priredio brojna djela hrvatskih pisaca. Među njegovim radovima izdvajaju se knjige *Pregled novije hrvatske književnosti* (1966), *Matoš* (1966), *Stvaraoci i razdoblja u novijoj hrvatskoj književnosti* (1971), *Programi i manifesti u hrvatskoj književnosti* (1972), *Književnost moderne* (1978), *Hrvatska književnost* (1982), *Kovačić* (1984), *Gjalski* (1984), *Osmišljavanja* (1987), *Ogledi iz hrvatske književnosti* (1990), *Rikard Jorgovanić* (1991), *Hrvatska književnost 19. i 20. stoljeća* (1997), *Hrvatski književni obzori* (1997), *Pisci i kritičari* (2003). Malo je hrvatskih književnih povjesničara koji se mogu pohvaliti tako opsežnim opusom i tako širokim rasponom zanimanja i djelovanja. Nema gotovo nijednog važnijeg problema na području novije hrvatske književnosti o kome Miroslav Šicel nije izrekao svoj sud.

Iznimnu radnu energiju i intelektualnu znatiželju potvrđuje i njegov najnoviji znanstveni projekt *in statu nascendi*. Mislimo na *Povijest hrvatske književnosti* (2004-2005) koja je, nakon prvotne zamisli da se kritički valorizira naša književnost 19. stoljeća, ubrzo prerasla zadane okvire i već se pretvorila u impresivno troknjižje¹ koje otvara Kačićevo doba, a koje završava prvim

¹ Miroslav Šicel, *Povijest hrvatske književnosti*. Knjiga I. *Od Andrije Kačića Miošića do Augusta Šenoae (1750-1881)*. Zagreb, 2004; knjiga II. *Realizam*. Zagreb, 2005; knjiga III. *Moderna*. Zagreb, 2005.

desetljećem 20. stoljeća, dakako s daljnjom tendencijom širenja prema novijim razdobljima. Ta sinteza nije došla neočekivano. Ona je logična posljedica ne samo autorova bogata minulog rada i obavljenih predradnji, već i aktualnih, novih istraživanja - očit dokaz da se Šicel nije prepustio "hladovini" umirovljeničkog života.

Tijekom vremena Miroslav Šicel formirao se u našeg najizrazitijeg književnog historika i najdosljednijeg nastavljača djela svoga učitelja Antuna Barca. Ime književnog povjesničara Antuna Barca sigurno se s pravom redovito spominje u kontekstu razmatranja o radu akademika Šicela. Barac je ključno djelovao na formiranje njegovih književnoznanstvenih opredjeljenja. Od Barca je naslijedio metodologiju književne historiografije; iz njegovih je tekstova crpio i osnovna estetska mjerila i kritičke impulse. Od Barca je naslijedio i uvjerenje da povjesničar književnosti nikada nije i ne može biti pouzdano biti u posjedu istine i nekog sveobuhvatnog estetskog mjerila. Estetska istina u književnoj povijesti nije statična, zauvijek zadana kategorija nego je podređena vremenu, povijesnom kretanju, a često i varljivim hirovima čitateljskih ukusa i senzibiliteta. Zato i Šicel, poput Barca, ono estetsko, umjetničko, čvrsto sjedinjuje s društvenom ulogom književnosti i psihološkom konstitucijom stvaraoča vjerujući da je literaturu nemoguće izolirati od filozofije, kulture, politike, društva. Pogotovo je to nemoguće kod malih naroda kao što je hrvatski, kod kojih je književnost izrazito povezana s narodnim životom i njegovom političkom sudbinom.

Kako, dakle, opisati Šicelovu metodološku poziciju? Najkraće rečeno, povijest književnosti za njega nisu samo primarni književni tekstovi; to je i povijest duha, atmosfere, filozofije vremena. Zato u obzor njegova znanstvenoga interesa ulaze ravnopravno biografski podaci, psihološke, kulturološke i socijalno-političke komponente. On odabrani problem redovito projicira u povijesno-kulturni kontekst, uspostavlja paralele i korelacije, a književne pojave uvijek tumači u njihovu organskom slijedu. U mogućoj tipologiji književnoznanstvenoga uma njegovu bismo duhovnu poziciju mogli odrediti kao *induktivno-empirijsku*. Karakterizira je sustavnost, postupnost, solidan opis činjenica i privrženost postupku "malih" ali sigurnih "koraka".

Za razliku od svojih velikih prethodnika - Vodnika, Barca ili Frangeša - Šicel nije pisao eksplicitne teorijske tekstove u kojima bi izložio svoje shvaćanje metodologije povijesti književnosti. Njegovu koncepciju moguće je derivirati tek posredno, iz same književnopovijesne prakse. U studiji *Dosadašnje koncepcije povijesti hrvatske književnosti* ("Umjetnost riječi", br. 3, 1967) nakon sustavnog pregleda književnopovijesnih metoda u vremenskom rasponu od Kukuljevića do Kombola, kratko je na kraju konstatirao da Barčeva baština obvezuje da krenemo dalje od njega služeći se novim spoznajama, ali ne zazirući

ni od dosadnih, ali neminovnih filoloških i pozitivističkih radova. Novu povijest hrvatske književnosti treba graditi, piše Šicel, na već poznatim i primjenjivanim koncepcijama, ali je treba postupno i dopunjavati i proširivati.

Te jednostavne riječi služile su i kao *motto* njegova rada: štovanje tradicije, uvažavanje radova svojih prethodnika, oprezna inovacija, osjećaj za mjeru. Rezultati, dakako, nisu mogli izostati. To potvrđuje i Šicelov doprinos hrvatskoj znanosti o književnosti. U godini kada slavi svoj veliki jubilej, tom doprinosu dajemo svojim skromnim priložima osobito poštovanje i svi mi koji smo se okupili u njegovom rodnom Varaždinu na skupu organiziranu njemu u čast.

Krešimir Nemeć